

pályája. A jó öreg tanárban még ma is van valami katonai — nem egyszer mondja el, hogy őt Kopenhágában nem akarták elismerni tudósnak: civílibe öltözött huszárpapánynak nézték, — hanem a katonai pálya nem felett meg hajlamainak. Már akkor más égyébre szomjuhozott lelke. Salzburgban tehát a benzések gymnáziumába lépett s ott végezte a második osztályt, „nem valami fényes eredménnyel“ — szokta hozzátenni, a minnek azonban kissé ellentmond az, hogy mikor atyja Veszprémben helyeztetett át, s a kis Wenzel vizsgát tett a piaristáknál: a harmadik osztály átugrásával egyenesen a negyedikbe vették be. „Harmadik osztályt én soha se végeztem, — szokta megjegyezni — s még most is aggodom, nem fogják-e követelni rajtam, hogy tudományos pályám e hézagát utólag pótoljam.“

Veszprémben azzal fogadta reverendus Joannes Chrysostomus Farkas tanár: „Fiam, nem tudsz magyarul, a diákokban is gyenge vagy.“ Nem sok idő kellett s nem volt már gyenge egyikben sem. Első eminens lett s az maradt Vácson is, Pesten is, hol kedvenc tanárai között elegendi ma is Spányikot és Horváth Istvánt. A kitünő előmeneteli ifju itt nem sokára pártfogókat is szerzett és Schédius utján 1836-ban már mint philosophiae et juris doctor, meghivatott József nádornak akkor tizenegy éves fia, Sándor főherceg egyik tanítójává, a miről József főherceg is kegyeletesen emlékezett meg, midőn most, a negyven éves jubileum alkalmából ő is szívélyes szavakkal gratulálta meg családja egykori kedves tanítóját.

Ez időre esik Magyarország ébredési korszaka. A poszsonyi diéta sürgette, hogy a bécsi Theresiánumban magyarosabb szellemben neveltessenek az ifjak s állittassék föl a magyar történelmi és jogi tanszék. A felállított jogi tanszék, — miután egy ideig már a pesti egyetemen a történelmi katedrát töltötte be, — Wenzel Gusztáv nyerte el 1838 végén. Itteni tanítványai közül azóta többen lettek miniszterek, így gr. Lónyay Menyhért, Szilágyi József, Rajner Pál s ezeken kívül Bartal György is tanítványai közé tartozott.

A tevékeny szellemű tudós előtt megnyílt a pálya, melyen ezután oly fényes eredménynyel haladt. Neve hamar lett ismeretessé ugy az ausztriai, mint a németországi és a hazai tudós körök előtt. A Theresiánumban fölállított két magyar tanszék által képviselt tárgyakból merített egyik értekezése, melyet egy ünnepélyes alkalommal — magyar öltözetben — felolvasott, meglepte a hallgatóságot s a fiatal tudósra vont a udvar figyelmét is.

Tanári buzgó működését még meghaladá az irodalom terén kifejtett bámulatos tevékenysége. Ebben nagy előnyre voltak a bécsi tudós világ előkelőségeivel kötött nagy ismeretsége. Sokat érintkezett Hoffmann von Fallerslébennel, Kaltenbackkel, a magyar történelmi források kutatása körül nagy érdemeket szerzett Endlicherrel, Hügelrel, a titkos levéltár igazgatójával, s Roesslerrel, ki a bécsi egyetemen először fejtegette az osztrák jogot történelmi alapon — ő volt egyik megalapítója a jogtörténelmi iskolának.

Irodalmi munkássága már ez időben is becses adatokat szolgáltat jogi irodalmunknak. Fehérnek „A magyarok eredetéről“ szóló munkájáról s még inkább

Selmecz város régi jogáról irt ismertetése, a Maaszmann által megfejtett abrudbányai viaszablák feltalálásáról önálló kutatások nyomán irt értekezése nagy fel-tünést keltett s a bányajog terén szerzett tanulmányai is itt vették kezdetüket.

A forradalom után az elhunyt Frank Ignác, a magyar jogtudomány e nagyérdemű bajnoka helyére neveztek ki Wenzelt a magyar magánjog tanárává a budapesti egyetemen. Most, midőn tanártársai is oly szép ovációkkal tisztelték meg Wenzelt, ez nagy elismeréssel öszinte hálával emlékezett meg közvetlen elődjéről, „kinek működése mentette meg a magyar jogot az enyészettől, s öntötte azon erős rendszerbe, mely nélkül az elveszett volna“. Jellemző, a mit e tanszékre kineveztetése alkalmából Wenzel fölemlit, hogy egy magas állásu magyar államférfi 1850-ben e szavakat intézte hozzá: „Hát az a magyar jog micsoda? Van-e még ennek a magyar jognak valami jelentősége?“ S bizony az abszolút korszak alatt, midőn az osztrák polgári törvénykönyvet behozták, nem is lehetett igen jogosulatlan e kérdés. A magyar jog valóban csak a katedrán élt, mint akár a „lex solica“, vagy a hispaniai „fuero“, — s tárgyáért annyira lelkesülő tanár kellett ápolására, mint Wenzel, föntartani hallgatóiban a hitet, hogy ezt a jogot eltemetni, pusztán históriai vagy régészeti tárgygyá degradálni nem lehet, mert abban öserő van, mely életre fog kelné ismét.

És hogy Wenzel sikerrel táplálta e hitet hallgatóiban, bizonyítja az, hogy ezek ugyanazon a napon, mikor az osztrák polgári törvény hatályba lépett, „Werbőcei emlékezete“ czimmel egy iratot s a „Tripartitum“-nak egy diszpéndányát nyújtották át ünnepélyesen a magyar jog tanárának. Merész demonstráció volt ez abban az időben, de olyan demonstráció, melynek mélyreható értelme volt.

Nagy érdemei vannak Wenzelnek a tanári katedrán, hol mint oltáron őrizte a kezeire bízott kincset. De nagy érdemei vannak, mint anyaggyűjtő s az anyagot rendszerbe szedő fáradhatatlan tudósnak is. Bentazta Európa nagy részét, hogy a legjobb tanártól, az élettől ismerje meg a modern államok jogi intézményeit, s beutazta az ország minden táját, a hol a magyar jognak, külön alakulásainak kevésebb ismert forrásait vélte fölálhatni.

Magyarországnak kevés oly akár nyilvános, akár magán könyv- és irattára van, melyből Wenzel mély szorgalmával nagybecsű adalékokat ne gyűjtögetett volna a magyar jog anyagalmazáshoz. E buzgó fáradozásának tulajdonítható, hogy az akadémia történelmi osztálya megbizta az Árpádok okmányok gyűjtésével, melyekből eddigelé már 12 nagy, vastag kötet jelent meg, igen becses kiegészítést képezvén Fejér „Codex diplomaticus“-ának. De nem állt meg csupán az Árpádok okiratok egybegyűjtésénél, az Anjouk korából is egybeállította a Magyarországra vonatkozókat, s kiadta Szerény Györgynek, a XVI. századbeli történetirónak igen érdekes emlékiratait, Verancsics munkájából a Szalay László által kiadott hat kötethez még öt kötetet, Marino Sancto XVI. századbeli nagy krónikájának Magyarországra vonatkozó adatait három kötetben s tömördek értekezést, melyeket forrás-tanulmányozási és kutatási alkalmakból irt.

Jogtudományi önálló rendszeres művei közül első sorban említendő a „Magyar magánjog rendszere“ két nagy kötetben, melynek harmadik kiadásán most dolgozik s melyhez bevezetéstül szolgál az önállóan is megjelent „Magyarország jogtörténete“. Megírta, s akár a forráskutatást és anyaggyűjtést, akár a gyűjtött anyagok rendszerbe foglalását tekintjük, mondhatni megalapította a „Magyar bányajogot“ mint tudományt, mely műveinek kiegészítéséül most dolgozik „a bányászat történetén“. A jogirodalom terén megjelent nagyobb műveiből fölemlítendő még „az általános ausztriai polgári törvénykönyv kommentárja“, — míg a jogtudományok és a történelem köréből vett monografiái, értekezései, melyek részeit önállóan, részint az akadémián, „Értesítő“-ben, vagy a „Történelmi tár“-ban, „Századok“-ban stb. megjelentek, alig sorolhatók elő.

Ily eredmény fölmutatására szakadatlan munkásságra szentelt hosszú élet kellett. Hanem azért igaza volt az öreg urnak, mikor az egyetemifjúságnak egyszerű, keresetlen, szívből jött szavakkal köszönte meg a fátyászenét, azt mondá: „Ne tekintsenek engem egy öreg, pedáns tanárnak, a kinek csak multja van. Én még érzek magamban annyi fiatal erőt, hogy a kor szellemével haladhassak.“

Valóban ugy van. Az öreg ur tevékenysége még nem ismer lankadást s a már fönebb említett „bányászat történetén“ kívül ott van már az íróasztalán félig vagy egészen készen „A magyar királyok tartózkodási helyeinek monografiája“, „Magyarország története az Anjouk alatt“ s ki tudná még megmondani, hány értekezés és emlékirat.

Isten adjon neki erőt és egészséget kényelmesen bevégezhetni nagy műveit, tartsa meg szelleme eddigi elevenségét és fáradhatatlanságát s őrizze meg kedélyének azt a derült szeretetreméltóságát, melynek tulajdoníthatja, hogy a nagy tudóst önkénytel megillető tisztelethez mostani és volt tanítványai részéről — pedig ki ne lett volna tanítványa! — az öszinte szeretetnek is oly nagy mértéke járul, a minőben igen kevés ember s még kevesebb — tanár részesült valaha.

—rs.

Czigány farsang.

Megy vadászni a czigány —
Emeli a rocskát,
Szegény ürge, no hiszen
Lesz ma víg napocsákd!
Vadász után vadászok?
Vagy talán a hajtok?
Rossz fazékkal, köcsöggel
Koczognak a rajkók.

Gyepszelen a földéken
A kalászos árpa
Ugyan foltos, tán biz a
Csorda csapott kárba:
Mert ha ott jár a bojtár
Megesik az szérül...
Kerek foltok szanaszét,
Akár egy-egy szérű.

Szérű forma kopasz folt
Közepén egy lyuk van,
Semmi kétség, odabenn
Ürge van a lyukban.
Nem a csorda tesz itt kárt:
Ürge foga éli,
Ördögátda a vetést
Száron lemetéli.

De patakon a czigány
Megneré már vödörét,
S mint a főlő rajzanak
Utánna a purdék.
Ellenségnek is van ám
Ellensége, ládd-é!
Az ürge az árpanak,
Ürgének a dadé.

Nosza czigány, szaporán,
Rajta most, csülökre!
Nagyot loocsan a rocska
Meggillen a bögre,
Nyeli a lyuk a vizet,
Nyeli csakúgy kortyog;
Ilyen torok lekorog.
Egy néhány kis kortyot.

Üres fazék szanaszét;
De győzi a rocska,
S nem leheti jobban az
Egeret a macska
Ügy rá tapad a csapat
Szemével a lyukra
S van újongás, fejét az
Ürge mikor dugja.

Már van egy, s a rocska megy
A pataka ismét.
Ürge-asszony! kisasszony!
Ez egyszer a husvét.
Nem néznek a pimaszok
Bársony viganóra
S nem hallgatnak a gazok
Déli harangszóra.

S még talán a póre had
Tovább kujtorogna:
Ha türelmetlen hasuk
Immár nem korogna.
Függ a zsákmány madzagon,
Hét országra szóló.
Ügetnek is kényesen
Haza, mint a jó ló.

S hogy elérik végre a
Faluvégi putrit:
A hány rajkó, bőriből
Csak hogy ki nem ugrik,
Uezezu mindjárt ég a tűz,
Szolgálán a bogrács...
Hej, zsvány has, czigány has,
Sok ily farsangot láss!

Vargha Gyula.

A ki örökké bujdosott.

Igaz történet.

Közl: **EÖTVÖS KÁROLY.**
(Folytatás.)

Az iratokat egymás után felolvasá a müderisz. A felolvasás valóságos éneklés és nyafogás színeben tünt fel a francziák előtt. Szavait alig tudták megérteni. Az iratok tartalma körülbelül következő volt:

„Én Hadsí Mollah Nurizáde, a Proféta tudományának méltatlan és erőteljes követője, a ki békességet és rendet tart az igazhívők között és eloltja azok szomjuságát, a kik a törvény és igazság után szomjuhoznak itt Tarabozánban és ennek határtalan környékében, én mondom azt, hogy N. N. frenk és gyaure, a derék Karaszor bégnek szolgálja színelem elé kéredzkedvén s előttem egészséggben megjelenvén, könyörögve és rimázkodva kérte, hogy őt a derék Karaszor bég, ha annak is ugy tetszenék, a minden urak urának, a minden igazhívők fejedelmének, a hajnali csillagként fényeskedő Padásáhnak adná át és adná szolgálataiba, és hogy ő frenk és gyaure létere nem ismer nagyobb boldogságot és üdvösséget, minthogy ő a legdicsőségesebb szultánnak szolgálatában földön és föld alatt, szárazon és vizen, szeráljban és utezán, virágos kertben és sivatagon, fegyverrel vagy a nélkül, a Mabein küszöbén belül vagy kívül, életben és halálban

szolgálhasson mindaddig, míg szemeivel lát, füleivel hall, kezével és lábával mozogni tud. Én mondom azt, én Hadsí Mollah Nurizáde, a ki leggyöngébb a gyöngék között, én mondom azt, hogy ez a frenk és gyaure azért jött az én színelem elé és azért könyörögött én előttem, Leirta pedig mindezeket Hadsí Kedük Husszein, a szegény és tudatlan müderisz Tarabozánban, a ki mihelyt az irást elvégezte, nyomban a kalemet összerörte és annak darabjait szélyelszörta a Hedsrának 1245-ik évében, stb.“

A francziák csodálkozva de nem minden vidámság nélkül látták és hallották ezen hókuszpókuszt. A müderisz az irótollat, vagyis inkább az irónadat, a kalemet csakugyan összerörte s darabjait ott a teremben szélyelszörta, előbb mindegyik okmányt maga a Mollah is névjegyével gondosan ellátván.

A Mollah beszélt ezután néhány szót az Al-Koránból, melyet a francziák csak kis részben értettek s aztán kezének intésére Szanatoglu és az örök kíséretében a francziák Karaszor bég konakjához visszamentek.

A következő napon Szanatoglu ismét meglátogatta őket. A róka, ha eselen törí fejét, lehetett csak hasonló az álnok örmény arczához, a ki sajnálkozás színelével így kezdé beszédét:

— Hjah bizony, ezért kell az igaz keresztényeknek oly sokáig várniok és szenvedniök. Mert mindig sokan vannak köztük, a kinknél állhatatlan az állhatatosság és hamar elszakad a hitnek és vallásnak köteleke. Lám, mondtam én nektek, hogy én jobb keresztény vagyok, mint ti. Lám, ti most már belenyugodtatok abba, hogy muzulmán legyetek, én pedig mióta vagyok itt már szolgálatban s mégis megmaradtam az igaz hit árnyékában.

— Miféle bolondságot beszélsz te piszkos örmény? — kérdé Henri, ki társaival együtt nem kissé volt felindulva e kijelentésre, melynek a tegnapi szertartás felette komoly értelmet látszott kölcsönözni.

— Hajh, hajh, ezen pedig már — mondá Szanatoglu — nem lehet segíteni. Beleegyeztek, beleegyeztek, világosan beleegyeztek. Megmondátok határozottan, föl is lett az irás olvasva előttetek és ti megnyugodtatok benne. Nem szólátok ellene egy szót se, de egyetlen egy szót se, még csak kezetekkel se tiltakoztatok ellene.

— Nem volt ott szó a muzulmán vallásról Szanatoglu, hát miként egyeztünk volna mi abba?

— Örök, azt csak tudjátok, hogy a szeráljba Konstantinápolyban, a szultán szolgálataiba keresztény embert meg nem fogadnak, ti pedig beleegyeztek, hogy az én uram Karaszor bég titeket minden esetre oda adjon el.

— De nem mint muzulmán, gazember, nem volt erről szó, szóló egyik franczia dühre gerjedve s fenyegető modorban Szanatoglu elé állva.

Az örmény vállai közé húzta fejét, kaptánjának szorosán egymásra vont mindkét szárnyát s csak ennyit felelt:

— Pedig a kalemet is összerörte a müderisz, pedig az nem mást jelent.

— Majd ösztörünk mi téged nyomorult csaló gazember! — kiáltottak a francziák s az örményt hatalmasan megütve, kilökték az ajtón s lerugták a lépcsőn ugy, hogy az ugy hengetgett le és csak a földön tudott megállapodni az épület előtt.

Szanatoglu itt felállott, kezét-lábát megtapogatta, kaptánjáról a port leverte, egyik papucsát a kezébe vette, mert a másik fent maradtott s a papucsával fenyegetődve ezt felelte vissza:

— Az ötven piasterért fejenként majd mégis elővök én hozzátok s akkor majd másként beszéltek ti én velem. Ne higyjétek, hogy ezzel az ötven piasterrel leróttátok.

A francziák minden dühösségük mellett is elnevették magukat Szanatoglu szemtelenségén, kinek most is csak a borraival járt elméjében. De azután, hogy az örmény eltávozott, mégis magukba szálltak s komolyan megbánták, hogy őt tetlegesen bántalmazták. Az örmény rosszlelkű, gonosz ember, a bég előtt bizonyosan árulkozni fog rájuk s ők bizonyosan keményen fognak büntettetni. Fájlaták, hogy hevük annyira elragadta őket. Óránként, sőt perenzenként nyugtalanul várták a megtorlást, mindaddig, míg egy szolgálával közölve a dolgot, ez azt nem felelte:

— Ne féljétek, Szanatoglu hitetlen, nem panaszkodik ez az igazhívő ellen, máskor is kapott az már ilyen tanítást.

A szolgának e nyilatkozata a mily megnyugtató volt a francziákra egyrésztől, oly sajátosságoknak tünt fel előttük más tekintetben. Ugy látszik, hogy őket már az udvarbeli cselédek, a bég szolgálai valósággal Mohamed proféta követőinek tekintették.

Sorsuk azonban néhány napig nem változott. Vagy ha változott is: látszat szerint előnyösen. Jobb ételekkel, finomabb dohánnyal és kávéval lettek ellátva. Szanatoglu nem jött többé feléjük sem. Meg nem foghatták, mi sors vár rájuk. Csak annyit gondoltak bizonyosan, hogy ez a sors ily változatlan jólétben sokáig nem tarthat.

S valóban nem is tartott.

A Ramazan ünnep nagy böjjeit nekik is meg kellett — akarva, nem akarva — tartani, mert enni és innivalót az ünnepnapokon ép ugy nem kaptak ok is, mint a többi cselédek és szolgák. De semmiféle külön parancs részükre ki nem adatott, sem ellenük valami kényszerítő rendszabály nem alkalmaztatott. S viszont a következő vidám ünnepnapokon ok is szolgatársikkal egyetemben minden szemnek-szájnak tetsző étellel és itallal elláttattak. A vidám ünnep utolsó napján, mely Bairámnak nevezetik, még Szanatoglu is meglátogatta őket s nem győzte a bég kegyességét eléggé dicsérni s egyáltalán nem jutott eszébe, miként utasították őt ki a francziák egy hónap előtt maguk közül. Elmenetelkor azonban tett bizonyos elzárást a holnapi napra, melyet a francziák akkor semmiképen nem értettek s melynek értelmét csak később vették ki. Olyanformát mondott: „no, holnap ti is örökre busut vesztetek eddigi bizonytalan sorsotoktól“. A francziák nem adtak rá semmit.

A következő napon újra gazdagon ellátták őket étellel és itallal. Nagy szobájuk kopott szőnyegére több és finomabb étel-ital tálatatott be, mint a Bairám ünnep bármelyik napján. Kávéjuk épenséggel háromszor annyi volt, mint máskor szokott lenni s még ize is különbözött attól, a mit megszoktak. Valamely különös fanyar keserűséget vettek benne észre, mely különbözött a kávénak szokott keserűségétől. De azért a francziák minden aggodalom nélkül költötték el lakomájukat.

Lakoma után fejük elnehezedett, szemeiket homály és álom lepte el, ellenállhatlan szükségét érezték a nyugalomnak, mindnyájan — bár fényes nappal — szokott éji fekhelyükre letelepedtek.

Meddig tartott álruk s mi történt velük az álom alatt: soha se tudták meg egész bizonyossággal. Sötét éjszaka volt, mikor néhányan fölébredtek. Fáradtnak, kimerültnek, betegnek érezte magát mindegyik. Ha megmozdult fekhelyén: éles és iszonyu fájdalomt érzett. Rettentő félelem lepte meg őket, melyet növelt még az éjszakának rejtelmes sötétsége. Még a beszéd is felette fájdalmas volt. Némán és mozdulatlanul várták meg a reggelt. Oly kínosan, oly türelmetlenül várták, hogy azt hitték, soha se fog már többé a nap fölkelni.

Végre világos lett. Az ismert nagy terem-
ben voltak, hol kezdettől fogva tanyáztak. Mind-
egyik a fekhelyén, saját szőnyegén, saját pokrő-
czával betakarva. Egyetlen egy hiányzott közülök.
Ezt is csak később vették észre. Körülöttük nagy
vérvnyomok, nagy vérfoltok mutatkoztak. Alig
birták fejüket fölemelni, oly gyengék és erőtle-

hűsítő italt s különös gonddal, csaknem gyön-
géséggel gondoskodtak a francziák szükségletei-
ről. Később orvos is jött hozzájuk, vagy legalább
olyan ember, kit a törökök orvosnak tartanak.
Megtékinté a francziákat, néhány szót szolt, va-
lamit kérdezett, a mire feleletet se várt s aztán
ismét eltávozott. Étél és ital némi erőt kölcsön-

határozottan kijelentették, hogy ők a szultán
szolgálatába akarnak jutni; nyilatkozatukat a
Mollah ravaszul félremagyarázta s mindennemű
szolgálatra való ajánlkozásra bővítette; ők nem
tiltakoztak a bővítés ellen s most már ők háremi
szolgálatra lesznek kötelezve. Álnokul, kegyetlen-
ül iszonyu sors készített számukra, melynek

BAILEY ORNAGY.

SZEJID MAHMUD, KUNARI BEDSAH.

DSINDI SAH, KAMIL PIR, BABA.

CAVAGNARI ORNAGY.

KHAN BAZ, KHUMBHUR-KHEL AFRIDI TÖRZSBELI.

MAHAZ KHAN (TADSIK), PES BOLAK KHANJA.

MUSZA, KIZILBAS, PESAVERBŐL.

TURN BAZ, KUKI-KHEL AFRIDI TÖRZSBELI.

ZUL KADDAR, ADAM-KHEL AFRIDI TÖRZSBELI.

VELI MOHAMMED, DAHZUNGI HAZARA TÖRZSBELI.

DSIHANDAD (LOHANIR), GHAZNÁBÓL.

POZAI KHAN, SINVÁRI (ZENESZ).

AZ ANGOL-AFGHÁN HÁBORUBÓL.

nek valának. Mi történhetett velük? Sem be-
szélni, sem gondolkodni, sem emlékezni nem
voltak képesek. Erős sebláz rázta meg tagjaikat.
Szomorú ébredés volt ez, melynél szomorúbbat
aligha értek még keserű életük nyomoruságos
változatai közben.

Szolgák hoztak ételt és italt. Gyenge ételt,

zött a francziáknak. Enyhült a sebláz s ők elvégre
teljes urai lőnek eszmének és ébrenlétnek.

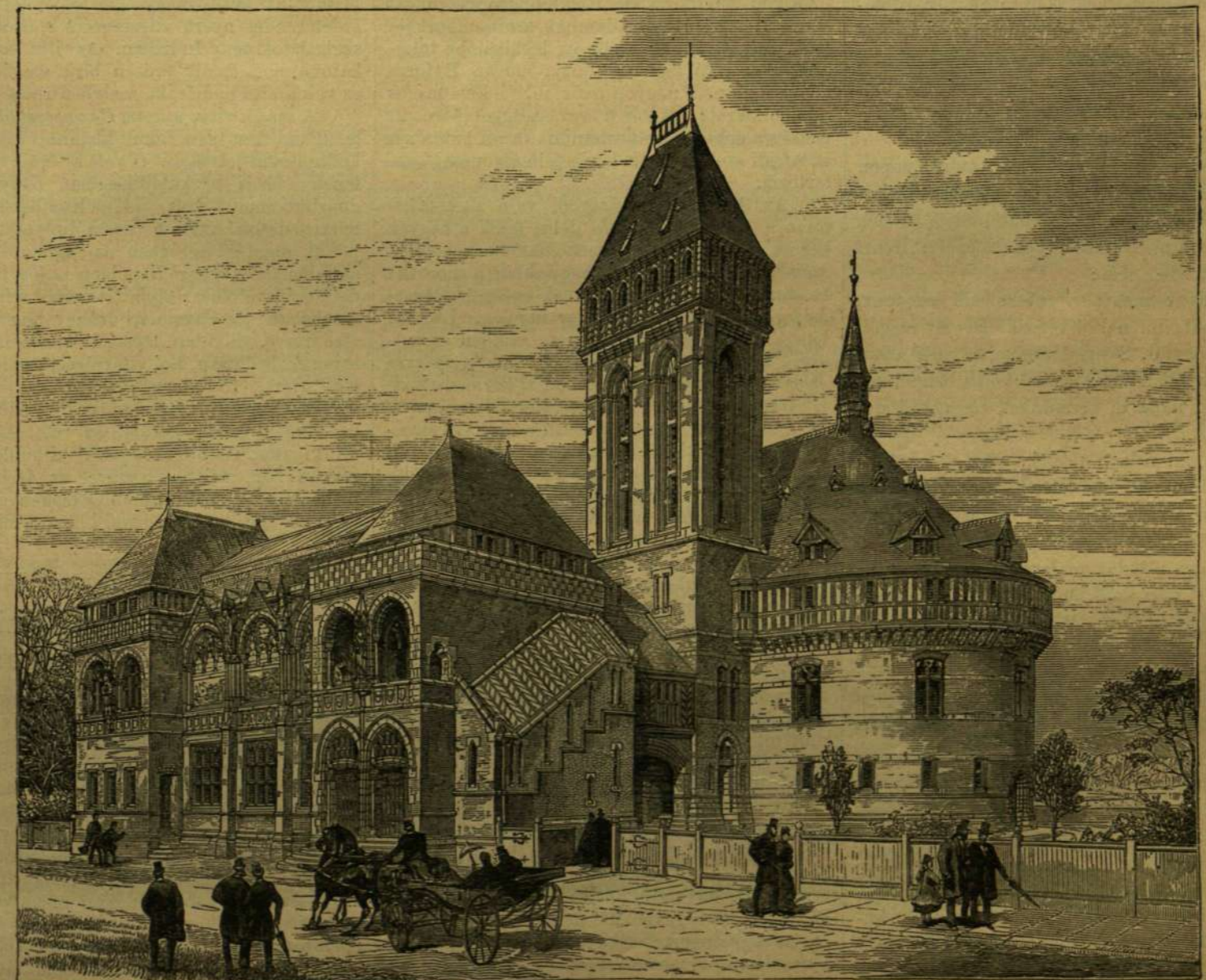
Suttogva beszélgettek egymással, mert a
hangos beszéd még ezentul is kínos fájdalmakat
okozott. Beszélgetésük folyamán szomorú követ-
keztetésre jutottak. Ők az alávaló Szanatoglu
cselszövényének áldozatai. Elfogadták ajánlatát;

következéseit most már csak a halál képes
elenyésztetni.

A jövőnek ezen képe nem adott vigasztalást
semmi irányban. Ugy látszott, mintha elvesztet-
tek volna minden becsét a hazájukba való visz-
zaterésnek. Miért menjenek haza? Mit keres-
nek otthon? Mi varázsa van előttük most már

SZÉKESFEHÉRVÁRI PÜSPÓKI LAK. — (PRIBÉK ANTAL FÉNYKÉPE UTÁN.)

SHAKESPEARE EMLÉK-SZÍNHÁZ STRATFORD-ON-AVONBAN.

Franciaország viszonylásának? Hiszen otthon még guiny és számalom tárgyai lehetnek. Pedig inkább a halált itt a messze földön, mint a guinyt és számalmat annyi veszély, annyi szenvedés után!

A napok haladtával s a fájdalom enyhülésével sebjeik is begyógyultak, lelki gyötrelmük is enyhült. Már fenn is tudtak járni, noha a szobából még mindig nem mehettek ki. Most már csak tizen voltak. A szolgák felvilágosították őket, hogy társuk, a tizenegyedik francia a mákonyos mély álom közben a tudatlan, durva orvos kezei közt halt meg. Még csak el sem bucsuzhattak tőle. Sötét gondolatok forrongtak agyukban, midőn elgondolák, hogy most már mily kevesen vannak, hány társukat kellett tizenyolc év alatt elhagyniok s mily messze vannak még Franciaországtól.

De ha fájdalmuk enyhült is, ha sebjeik hegedtek is, dühük és bosszúságuk Szanatoğlu ellen nem csillapult. Az érzület, melylyel e keresztényre, e nyomorult árulóra gondoltak, ádáz és kegyetlen volt. Betegek, gyengék, lábbadozók valának s még sem lett volna tanácsos az örménynek most közelükbe jutni.

És az örmény, a szerencsétlen, mégis meglátogatta őket.

A tigris nem rohan úgy zsákmányára, mint a francziák rohantak Szanatoğlura. Törrel védelmezte magát a nyomorult. De csak egy pillanattal. A másik pillanatban le volt fegyverezve, földre volt lesújtva s hitvány lelke kitörpva. Egy szempillantás volt az egész. Alig tudták a francziák: mi történt és miként történt. Szanatoğlu ott feküdt előttük, mint valóságos hulla. Sohase tudták maguknak megmagyarázni, miként vehetett rajtuk uralmat oly ellenállhatatlanul a vad és gyilkos szenvedély.

Megtörtént. Gyászos vége lett a borzasztó erőfeszítésnek. Három francziánál fölszakadtak a sebek és sebkötélékek. Három hű és régi bajtárs újra elvérzett és alig egy óra múlva meghalt. Most már csak heten maradtak. S mind a hét oly beteg, hogy egy hónap kellett, míg ismét felüdültek annyira, mint a hogy Szanatoğlu meggyilkolása napján már voltak.

Karaszor bég a gyilkosság utáni napon meglátogatta őket. Ott feküdt a szobában Szanatoğlunak és a három francziának hullája az élők között. A mint Karaszor bég belépett: Henri rögtön elkezdte a szót:

— Kegyelmes bég, rabszolgáid vagyunk. Tégy velünk, mi neked tetszik. De mi megöltük Szanatoğlun. S megöltük volna még akkor is, ha száz halállal fenyegetéssel volna bennünket. Össes meg most te bennünket, ha neked úgy tetszik.

— A mi neked tetszik, ebek, — szolt a bég — azt nem kérdem tőletek. Mire felgyógyultok: akkorra vagy megismeritek az igaz hitet, vagy megismeritek a gyehenna tűzét. Holnap jön már hozzátok a tudós müderrisz.

Többet nem szolt. A hullákat elvitette s szó nélkül távozott.

(Folyt. köv.)

Alakok az afghan-angol háboruból.

Az afghan-angol háboru — az újabb tudósítások szerint — véget ért. Az elhalt Sir Ali emir fia, Jakub khán elfogadta mindazon békefeltételeket, melyeket az angol-indiai kormány kiszabott. Jelentékeny területnyobbodást nyert az angol kormány és azonkívül erkölcsi vívmányai is megbecsülhetlen előnyt képviselnek az eddigi orosz befolyással szemben, mely Afganisztánban uralkodott. Az angol-indiai kormány képviselőt tart az afghan udvarban és a főbb városokban konzulokat az angol érdekek megvédésére. Az angol birtokok határát jóval előre tolták nyugat és dél felé. Ezen területnyobbodás

által az angol hatalom néhány afghan törzsszel szaporodott, melyek eddig részint közvetlen alárendeltjei voltak az afghan emirnek, részint csak adót fizettek a kábuli kormánynak. Mai számunkban tíz jellegző alakot mutatunk be olvasóinknak azon hegylakók közül, kik ezután angol uralom alá tartoznak.

Az afghan kormány uralma alatt állott területen többféle népet találunk, melyeket három fő csoportba sorozhatunk. Az első csoportba tartoznak azon afghan népek, melyek *pustu* nyelvet beszélnek és számtalan törzsre oszlanak. A másik csoportba sorozzuk a *tadsikokat*, *hazarokat* és *kizilbasokat*, kik persa nyelvvvel élnek, és a harmadik csoportba tartoznak végül a *hind-kik* és *dsatok*, kiknek nyelve a hindosztáninak egy ágát képezi. Az afghan vagy *pustu* törzsek vannak legnagyobb számmal képviselve. Ezek több törzsre oszlanak, melyek egymással folytonos versenyesben, ellenségeskedésben élnek. Volt már alkalmunk az afghan törzsekről egyet-mást elmondani e lap t. olvasóinak, előszámlálván a főbb törzseket, melyek egymással a hatalom felett időjárástval versenyesben voltak. Most csak a hegylakó törzsek nevezetesebbjeinek bemutatására szorítkozunk.

A Khajber-szorosot hatalmában tartó legelső törzs az *Afridi* afghan törzs, mely nemzetségtől a többi törzsektől elszigetelten nagyon messze tudja viszárvetni. Büszke, elbizakodott, harcias néptörzs, magában azonban nagyon meghasonlott. Öt kánra vagy ágra oszlik, következő elnevezések alatt: Adam-Khel, Ukka-Khel, Melik-din-Khel, Tukka-Khel és Kuki-Khel. Ez az öt kán a legelkeseredettebb gyűlöletben él egymás iránt s csak akkor tart össze, ha külellenség, vagy más afghan törzs fenyegeti őket. A kánok megint apróbb khelekre, kisebb törzságakra oszlanak s egymás között szintén gyűlölködnek. A Kuki-Khel játszsza az afhari nemzetség között az első szerepet s egyes altörzsei: Szipal, Kemmer, Melikdin, Kumbhur, Zakka, Akha és Adam Khel neveket viselnek.

Képeink között három Afridi nemzetségbeli fő látható; 1) *Khan Baz*, Kumbhur-Khel törzsbeli fegyveres alak, deli természetű és értelmes tekintetű férfiú; 2) *Turn Baz*, Kuki-Khelbeli férfiú indiai módra kötött turbánjával; 3) *Zul-Kaddar*, az Adam-Khel törzsből. Ez utóbbi törzse magát kiválóan azért nevezi Adamnak, a mi embert jelent, mert a legnemesebb és legkiválóbb tulajdonsággal bíró törzsnek tartja magát. E törzs képviselője nem nagyon győz meg e kiváltságos tulajdonokról; inkább a ravasszággal párosult vadságra enged következtetünk, a mi különben az Afridi afghanoknak közös jellemvonásai közé tartozik.

Az Afridi nemzetségből való Kuki-Khel törzs a Khajber-szorosotól délre lakik a hegyek között, 3400-ra rug fegyverfogható harezosainak száma. Téli leszállanak hegyekből a szorosba és annak bejáratánál tanyáznak egész Ali Muszdsidig és a Kadsurneri barlangokig. Ezekkel lépett az angol kormány nem régiben szövetségre s a velük való viszony és érintkezés arra szorított, hogy az angol-indiai kormány tüzfát vásárolt tőlük a táborok és erődök számára. Az Adam-Khel törzs különösen a Kohat szorosban és annak vidékén tanyázik. Minden Afridi törzs között az Adam-Khel ággal volt legtöbb baja az angol katonaságnak. A Kohat szorosnak nyitva tartása több vérre került az angol hadviselőnek, mint az egész határszéli csetepaté összesen. Ha valamikor megint kenyértörésre kerülne a dolog, az Adam törzsszel fog az angol kormány legkevesebbé boldogulni, mert ennek vadsága féket és határt nem ismer.

Egyik képünk *Mahaz khant*, Pesbolakból ábrázolja. Ez eredetire tadsik nemzetségbeli. A tadsikokról, kik Afganisztánban, Persiában és Turkesztánban is elszórvá laktak, Vámbéry Ármín műveiben igen sok és érdekes dolgot találunk. Ők Közép-Ázsia műveltebb és sok tekintetben igen eredeti népei közé tartoznak.

A legeredettebb típusok egyike *Dsihandad* (A világ ajándéka) nevű lohani törzsbeli Ghaznából. Valódi afghan fej, hosszú hajjal és ritka bajuszszal, a mi a keleti típusoknál nem épen rendkívüli. A turbán kötése a keleti népeknél s különösen az afghanoknál nem jelentéktelen dolog az egyes nemzetségek és néptörzsek megkülönböztetésénél; ez a csucsban végződő kótes a lohanik sajátosságához tartozik.

Afganisztan népei között igen sajátosságok az úgynevezett kara-kafirok, kik a Szefid

Kub (Fehér hegy) és Badsaver hegyekben laknak s állítólag azon görögök maradékai, kik Nagy Sándor hadjárataiban e hegyekben visszamaradtak. Annyi bizonyos, hogy ma is a keresztényhez hasonló vallást követnek és a bennszülöttek által nem ismert nyelven beszélnek. Arczuk és egész magatartásuk nagyon emlékeztet a görögökre. Egy ilyen tyпуст ábrázol az a képünk, mely *Pozai khan*, sinvári aláírást visel. Szőke arczzsin, ugyanolyan hajzat és szakáll; kék szem semmi esetre sem afghan jellegű. A képünkön látható alak mindannak daczára mohammedan vallású és nem tartozik a kafirok törzséhez. Meglehet, hogy azok vegyüléséből származott. A hangszer, melyet kezében tart, gitárhoz hasonló hurosszszám s a legkedveltebb hangszernek egyike. Az angolok eleinte átöltözött orosz kénnek tartották, míg az ellenkezőről csakhamar meggyőződtek. Egy másik képünk tatár eredetű tyпуст, *Veli Mohammed*, a Dahzungi Hazara törzsből. Öszvérhajtsár volt 15 évig az angolok szolgálatában, később Jenkins ezredes hadosztályában szolgált mint kalauz. Képünkön látható egy kizil-bus (vörös fej) is, *Musza* név alatt. A kizil-basok persák s onnan kapták nevüket, hogy barna hajukat és szakállukat vörösré festik. A hegylakók arczkepeit meg *Szajid Mahmud*, kumári bdsah és *Dsindi sah*, *Kamil Pir*, *Baba* arczkepeivel megtöltve, bemutatunk mindazon nevezetesebb hegylakók jellemképeit, kik az angol-afghan háboruban nevezetesebbé lettek.

Végül bemutatjuk két jeles angol katonai arczkepeit. Az egyik *Bailey* őrnagy, a vadász dandár negyedik zászlóaljából, az első afghan háboruból életben maradt tiszt. *Bailey* őrnagy Sir Brown tábornok hadosztályát kísérte Dsellalabadba a mostani hadjárat alatt. Ő az egyedüli angol tiszt, ki előzőtt 37 évvel is részt vett az afghan hadjárataiban. Az öreg őrnagy nem egy tanulságos dologra oktatta a rangban felette álló, de tapasztalatokban tőle jóval hátrább álló ifjú tiszteket, kik a mostani dolgokban vezérserepet játszottak. Ő 1848-ban a Bolan szorosban működő hadosztályban küzdött és sok jeles tettet vitt véghez, mi által magát a közoktatásból való előléptetésre érdemessé tette. Átküzdötte magát több szoroson, míg végre Dsellalabad alá érkezett, akkor még csak mint tizedes, mely rangból lassankint lett őrnagyságig előléptetve. Több érdemrendet nyert vítérségeért s azóta fontos szolgálatot tett Indiában. Az ifju lelkü öreg katoná most is oly erősen bírja magát, mintha ez volna első hadjárata, melyben részt vett.

A másik vitéz katoná *Cavagnari* őrnagy, jeles indiai tiszt, ki a Jakub khánnal való békealkudozásokat folytatja. Ő volt kísérője Sir Nevilnek abban a küldetésben, mely Sir Ali emirhez indult volt; de a Khajber-szorosban feltartóztatott. Azóta ő vitte a diplomatiái szerepet az angol hadseregben az afghan törzsekkel szemben. *Cavagnari* Napoleon Lajos Péter eredetire nézve olasz; atyja Genuából telepedett le Angliában; de *Cavagnari* őrnagy angol születésére nézve. 1858-ban lépett az angol-indiai hadsereg szolgálatába, hol vítérségeért érdemrendeket nyert. 1861-ben Pendsabban a bengal vezérkarban mint biztos működött, azóta szakadatlanul a kohati kerületben volt alkalmazva, mint biztos. Több fontos politikai küldetést végzett 1877-ig, melynek végével az afghan-angol hadjárataiban a legfontosabb és legkényesebb természetű ügyek elintézésével bízott meg.

E. B.

A Shakespeare emlék-színház Stratford-on-Avonban.

Shakespeare születésének háromszázados évfordulója alkalmával 1864-ben alakult egy „Shakespeare emlékenek társulata” (Shakespeare Memorial Association) című egyesület, melynek egyik kitűzött célja volt, hogy a költőkirály születésének helyén Stratford-on-Avonban méltó emléket állítsanak. A nevezetes terv részben már megvalósult, a mennyiben Stratford-on-Avonban mult hó 23-án, mint a nagy angol költő születésnapjának évfordulóján, megnyitották az emlékre épített színházat, melynek alapkövét épen e napon tették le azelőtt két évvel.

Az épület, melynek rajzát bemutatjuk olvasóinknak, kiváló művészek tervei szerint készült s ugy van építve, hogy színi előadásokon kívül hangversenyeket s nyilvános előadásokat is le-

hessen benne rendezni. Mindez azonban csak Shakespeare műveiből vagy műveiről történhetik. Az épület 20,000 font sterlingbe került, melyből eddig 12,000 font gyűlt össze (a Kisfaludy-társaság tagjai s a nemzeti és népszínház személyzete is adakoztak e célra), a hiányzó részt egy Stratford-on-Avonban lakó vagonos ezredes Flower biztosította oly módon, hogy valahányszor nyilvános adakozásokból ezer font sterling gyűl be, ő a részéről szintén ezer fontot ad hozzá, mindaddig, míg a 200 ezer arany forint teljes összeggyűl. A már fennálló épület kiegészítésül jönne még egy muzsum, melybe az óriási Shakespeare-irodalom egy-egy példánya volna elhelyezve s így a Kisfaludy-társaság által kiadott „Magyar Shakespeare” egy teljes példánya is s ezenkívül egy képtár, hol a Shakespeare műveire s eszméire vonatkozó művészi termékek gyűjtenének egybe eredetiben vagy másolatokban.

Az ünnepélyes megnyitáson a mult havi nagy esőzések miatt nem vettek ugyan oly sokan részt, mint remélni lehetett, mindamellett igen tekintélyes közönség volt együtt s a programhoz híven egy egész héten át tartott az ünnepély.

Szerdán april 23-án mindenekelőtt a társulati közgyűlést tartották meg a város polgármestere s Flower elnökelete alatt. Ezután bankett volt a városház nagy termében, midőn a főpohárköszöntő Shakespeare emlékérszolt. Este a nagy író „Sok hűhó semmiért” című darabját adták elő a csinos és kényelmes új színházban, hol mintegy 1000 ember számára van ülőhely. A főszerepeket kiváló nők: Francis Helen, Wallis, Sullivan, Cummings játszották, kik több másokkal együtt ingyen ajánlották fel közreműködésüket; előadás előtt dr. Marston Westland alkalmi költeményét szavalta el Field Katalin. A színház felszerelése és ékítése még nem teljes, de festményei között jelenleg is kitűnik már Beverley csinos rajza, mely Erzsébet királynét ábrázolja a Globe-színházban, hol tudvalegőleg Shakespeare is működött mint színész. A királyné fogatán megy a színház elé, Essex és Southampton grókok lóháton kísérik s Alieyn színész, kéziratot kezében, az ajtónál fogadja a magas vendégeket.

Csütörtökön este „Hamlet”-et adták elő. A czimszerepet Sullivan Barry adta, Wallis k. a. Opheliát s Ryder a szellemet s ugyanazon szereposztással ismételték e darabot szombaton is.

Pénteken hangverseny volt, tisztán Shakespeare vonatkozó dalok, énekek, zongora- s hegedűjátékkal. A közreműködők közt voltak Sterling Antoinette, Osgood asszony, Shakespeare Vilmos, Cummings, Santley, Goddard Arabella, Chatterton Mari, Benedict Gyula, ki Cowannel együtt rendező is volt.

Hétfőn délután Brandram tartott előadást a Shakespeare „Vihar” című művéről s este ismét a „Sok hűhó semmiért” adták elő, midőn Wallis k. a. játszotta Beatrix szerepét. Az ünnepélyességek végén szerdán april 30-án este a városház nagy termében bál rendeztetett. Az egész hét folyamán különben a nagy közönség számára minden nap külön olesó előadások is voltak a színházban Shakespeare darabjaiból.

Kétségtelen, hogy kevés lángész volt a világtörténelemben, kinek működése oly beható tanulmányt igényelne, mint Shakespeare-é s kit a világ összes műveltebb nemzetei oly osztatlan elismeréssel részesítenének. A Shakespeare nevéhez s műveivel kötött emlékek száma már is legió, a Stratford-on-Avonban emelt épületek s tanulmányozást jövőben még inkább elősegítik s általánosabbá fogják tenni.

A BÉGUN ÖTSZÁZ MILLIÓJA.

VERNE GYULA REGÉNYE.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

A menekülés.

A helyzet valóban rendkívül veszélyes. Mit tehetett Marcell, kinek napjai meg voltak számlálva, a végpusztulással fenyegetett France-Ville megmentésére.

Egész éjjel nem tudott elaludni; nem az abbeli félelemtől, hogy ha elaludnék, nem ébredne föl többé — mint Schultze megmondta

— hanem a France-Ville s a Sarrasin-család romlását nem verhetné ki fejéből.

Mit tehesen értők? Szójkék? de hogyan? Szobáját, minden léptét a két teuton óriás őrzi, s mégis, ha tenni akar valamit France-Ville megmentésére — első, hogy innen megszökhesék s oda hirt vihessen. Magáért a városért ugyan alig tehetne valamit. A gonosz Schultze jól kiszámította annak veszedelmét s iszonyu lövegei ellenállhatlanul szét fogják rombolni a várost; de ha idején odajuthatna Marcell, talán rábírhathatná a lakókat, hogy meneküljenek a végpusztulás kijelölt színhelyétől.

Bár egész éjjel nem aludt, reggel mégis némi meglepetéssel látta, hogy meggyilkolására az éjen át semmi kísérlet nem történt. Tudni szerette volna, mily halálnemet szánt neki gyilkosa. Valami mérges gázzal fogja-e megölni álmában? talán azzal a folyadéká sürített gázzal épen, melyet lövegeibe is rejtett s melynek legalakba visszarobbanása egyszerre 100 fok hideget idézven elő, fojt és fagyall egyszerre s így kétszeresen öl.

— Ah, a nyomorult! kiálta föl. Mit bánom én, ha megfojt, ha megfagyaszt! Mi az én életem? Csak barátim, Sarrasin tudor s családja, Johanna, az én kis Johannám, szabaduljanak a veszélytől. De hát ezért szöknöm kell. Megszököm, meg!

S e szóra, ámbár azt kelle hinnie, hogy be van zárva szobabörtönébe, önkénytelenül az ajtó kilincsére tette kezét s megnyomta azt. A kilincs engedett, s Marcell — magának is bámulatára — akadálytalanul kiléphetett a szabadba: tudniillik a zárt kertbe, a hol az előtt is rendszeresen sétálni szokott.

— Ah tehát, gondola, börtönöm az egész központi bástya s nem csak saját szobám. Ez is valami.

Szabadon járt a kertben. De a mi rabságára emlékeztette, hogy az a két otromba alak, kik ama történelmi vagyis regekeri névről értettek, Arminius és Sigimer folyvást a nyomában volt s nem tehetett egy lépést, egy mozdulatot, mely örkődő figyelmüket kikerülte volna.

Már azelőtt is találkozott volt velök; de soha sem tudta miben áll szolgálatuk s mi a teendőjük. Most tudta. Végrehajtó a Schultze ur halálitéletének; az ő hóhérlégényei.

Övükbe szurt töreik s revolvereik biztosították (ha testi erejük magában is elég nem lett volna), hogy a két őrizetük alá vettek, az sem erőszakkal, sem futással nem menekülhet. A mellett némák mint a hal. Marcell — a ki ez oldalról is ismerte őket — meg se kísértette most, mikor foglyunk, beszéddel birni őket. Még egy pohár sörrel sem lehetett volna szóra hozni. Egyetlen egy gyöngéjük volt: a dohány. Vajjon nem lehetne-e kizsákmányolni ezt az egyet?

Szokása szerint mathematicai feladat alakjában tette föl a kérdést: Ha valaki két őrtől, kik talpig fegyverben vannak, meg nem vesztegethetők, le sem itathatók, menekülni akar: mi a teendő? Kijátszani örkődő figyelmüket; elkábitani éberségüket; — mikép?

A rájött éjjel, a kimerültség által elnyomva, már aludt Marcell. S mennyire bámult másnap, hogy ismét fölébredt s kiléphetett a kertbe.

Sétája közben egy eszerjénövény ragadta meg figyelmét — szomorú tekintetű, sötétzöld, tojásdad hegyes, váltogató levelekkel s egy szirmu sötétvörös, harang alakú, lecsüngő virágokkal. Semmi kétség, hogy a *caucor*- (solanum) félek családjához tartozik. Hogy megbizonyosodjék, leszikított egy levelet, szájába vette s kissé megrágtá. Nem csalódott. Tagjait csendes zsiadás állta el, feje kábult s érezte, hogy a narkotikus mérgek legerősbikének — a belladonnának a hatása alatt áll.

Tovább sétálva, a kis patakhoz ért, melynek vize, tíz-tizenkét kanyarulat után, a kertből egy csatornán ömlött ki, melybe vizesésben zuhant le.

— Vajjon hová vezet e csatorna? kérde magától Marcell. Bizonyára ki a szabadba. De nincs-e vasrostélylyal elzárva? hihető. — Eh! a ki mit sem kockázzhat, nem is nyerhet semmit.

Két percz alatt a Marcell terve készen volt. Csakhogy valóításához legalább néhány napi élet kellett még. S fogja-e érni csak a holnapot is?

Egész természetesen, minden negyélyés és föltünis nélkül visszafordult a belladonna cserje felé, s néhány zöld levelet szakított le róla oly módon, hogy őreinek, Arminius és Simigernek, lehetetlen volt észre nem venniük mit csinál.

Aztán visszatérve szobájába, — folyvást úgy hogy láthassák, a leveleket a kályhán megszáritotta, tenyerei közt összemorzsolta s a vágot dohány közé vegyítette.

A következő hat nap mindenikének reggelén Marcell, bámulatára, épen és hiba nélkül fölébredt. Folytatta sétáit a kertben, minden nap leszikított néhány belladonnalevelet, megszáritotta, összemorzsolta s a dohány közé vegyítette, — mindezt a két óriás szemelátára, kiknek figyelmét ez eljárás mulhatlanul meg kellett hogy ragadja. De már azt nem vették észre, hogy Marcell kétféle dohányt tart magának, egy vegyitetlent — s volt esze, hogy csak abból szívott — és a vegyitetet, mely csak az óriások félrevezetésére figurált.

Nem is csalódott. Arminius és Simiger, kiknek mint tudjuk egyetlen gyöngéjük a pipa volt, léprement.

A végzetes szeptember 13-ka előestéjén, — ez a hatodik nap volt — Marcell meglegezővel látta, hogy őrei leveleket szedgetnek a belladonnáról, megszáritják s összemorzsolják, a mint tőle látták, és előre élvezve füstje illatát, dohányuk közé vegyítik azt.

De elég volt-e csak őreit altatni el, hogy megszökhesek? Nem. Módot kelle találnia, hogy a patak zárt csatornáján át menekülhessen, még ha az több percznyi utat tesz is a föld alatt elzárva. Oly készülék, mely mellett a szabad lélekzés több időre nélkülözhető: kívántatik erre. Marcell kész volt tervével. Igaz, hogy kilenc esély volt egy ellen: hogy e mód a veszélybe, halálba vezet. De mit kockázhat életével, a kire a halál-itélet úgy is ki van mondva?

Eljött az est; azzal a vacsora, s utána az *utolsó séta* ideje. Marcell, a két óriástól kisérve, egy padra ült, a minta-műhely ablaka alatt; megtölte pipáját s rágyújtott.

Arminius és Simiger követték példáját s rágyújtottak a magok dohányából. A hatás nem soká várattot magára. Öt percz se telt, a két teuton óriás ásitott, bólintott; pipáik kifordultak szájukból, kiestek kezeikből, fejük hátra esett a pad támlájára.

Marcell csak e perczet várta. Mily türelmetlenül, lehet képzelni. Másnap este 11 órára volt kitüzve a France-Ville megsemmisítése. — Egy ugrással a nyitott ablakon át a minta-műhelyben termett, mely egész muzeuma volt a legkülönbözőbb gépszerzeteknek, ágyu és lövegmintáknak, hajó-vázaknak, tengeri s hadi gépezeteknek.

Az éj sötét volt s így kedvezett az elzászi vakmerő tervének. Szökési szándékával a stabilitást mintaterem megsemmisítését is összekötötte. Ah! ha a Bika-tornyot, s benne azt a rémletes ágyut is megsemmisíthette volna, mely a France-Ville végromlását hozdozta torkában! De arra gondolni sem lehetett!

Marcellnek első gondja volt egy finom

erős vasreszelőt keresni ki (mindennek pontosan tudta a helyét) s azt zsebébe rejtteni. Aztán egy gyufát gyújtott, s a terem egyik sarkában felhalmozott vázlat- és terv-rajzok közé vetette. Azal távozott, a hol bejött.

Csak egy perc telt belé: a gyulás, annyi fa-, papir- s egyéb éghető anyag által táplálva, kitért. Az ablakokon lángok csaptak ki. Azonnal jelt adott a vészharang, s villanyos táviró vitte a hírt a roppant telep minden részébe és osztályába: ég a központ. Robogva érkeztek minden felől a gőzszivattyús vízi puskák. Azonnal megjelent Schultze ur is. Jelenléte ösztönözte a munkásokat. Egyszerre működésbe hozták valamennyi szivattyút. Özönvíz árja zuhant az égő épültre; de a tűz, elhatalmasodva már, erősebb volt mint a víz s menteni nem lehetett. Öt perc múlva lángban állt köröskörül az egész mintaműhely. Irtózatosan fenséges látvány volt a sötét éjben.

Marzell, egy sarokba megvonulva, nem vette le szemét Schultze urról, a ki az oltókat biztatta s vezényelte, mintha már Franceville

— Számítok rá.

Több rendbeli galibert-féle készüléket hoztak elő, a minőt Marzell akkor is használt volt, mikor a Bauerné kis fia, a szegény Karl keresésére ment volt a bányába. E készülékek 15 percre ellátják az embert levegővel, ha oly elembe van, a hol nem lélegzelhet.

A készülékek közt azt, mely legerősebbnek látszott, többszörös légköri nyomással megtöltve, nyakára illesztette Marzell; szívócsőjét szájába vette s berohant a füstbe, lángba.

— Végre! gondolá. Van egy negyedórám, lélekzés nélkül tölthető. Adja isten, hogy elég legyen.

Lehet képzelné, hogy Marzell nem gondolt az ágyu-minta megmentésével. Átment az izzó tűzön életveszéllyel, de szerencsésen — s a tulsó oldalon egy ablakon kiugorva, elérte a patak kifolyását, a nélkül, hogy valaki észrevette volna. Belevetette magát. A hét-nyolcz láb mélységű víz sodra gyorsan ragadta magával. Nem volt szükség sem uszni, sem magát tájékoztatni; a víz vitte. Szűk csatornába sodorta,

toltak, hiába keresték a hamu közt egy összeégett emberi testnek még maradványait is. Bizonyos, hogy a bátor munkás porrá égett a rettenetes tűzben. — A feltett minta tehát oda veszett; de oda az az ember is, a ki a Schultze ur titkát bírta . . .

— Isten látja lelkemet, — mondá az aczélskirály, — meg akartam őt kimélni a halálkínoktól. No, de végre is, tizezer dollár meg van gazdálkodva.

Ez volt a fiatal elzászi fölött az egész halotti beszéd!

(Folyt. követt.)

Egyveleg.

Shakespeare Hamletjének első 1608-ki kiadásából photolithographiai kiadást készítenek Londonban (Griggs). E kiadás csak első része egy nagy s rendkívül érdekes gyűjteménynek, melyben Shakespeare összes műveinek első és második kiadásai az eredetiekkel teljesen megegyező alakban jelennek meg.

A föld népessége. Petermann folyóiratának legutóbbi füzeté szerint a föld felületének összes népe-

A teleskóp-halak.

A természet nagy háztartásának számos különöségei között a legérdekesebbek egyike, midőn azt látjuk, hogy bizonyos lények, melyek testszerkezetüknél fogva egy meghatározott körben való élésre vannak utasítva, testök egyes részeiben egészen elütő viszonyok születtek. Elégé ismeretes, hogy pl. a borjúfoka, mely jelenleg csakis a tenger hullámai között keresheti meg elemét, mert a szárazföldön való mozgásra teljesen alkalmatlan, mégis, noha élete nagy részét a víz alatt kénytelen tölteni, levegőből való lélekzésre utalt tudóval bír, s megfordítva az embertől, fejlődése legelső szakában, midőn még mint embrió az anyaméhben időzik, a nyak és oldalán olyformára kopolyu-nyílások mutatkoznak, mint pl. a folyami orsánál.

Az ily jelenségeket az organikus világban ma már általában így magyarázzák, hogy az illető állatfaj előbbi életviszonyainak maradványai ez elütő szervek, mintegy azon régi mért-föld-mutató kövekhez hasonlóak, melyeket ma egyes gazdag takarmányt termő réteken találunk, mint egyedüli nyomait azon nagy országutaknak, melyeken a római legiók a távol gyarmatokban levő állomásuk felé haladtak.

Egy ily jelenséggel találkozunk a híres chinai teleskóp-halakkal is. Hogy ily halak léteztek vagy talán léteznek is valahol Chinában, azt a chinaiak számos falszönyeg-képei után már régóta sejtették az európaiak; közelebből azonban csak most győződhetünk meg e halak valóságáról létezéséről, midőn a berlini aquarium számára a Sasse testvérek 14 pár ily halat hoztak Chinából. E halak, melyek ott long-csing-yu és Japánban ranciu név alatt ismeretesek, e tartományok édes vizeiben élnek, s általában minden tekintetben a szintén Chinából került aranyhalakhoz hasonlítanak, s a pontyfajok közé soroltatnak. Testök kétszer oly nagy nagy, mint az mellékelt képünkön látható, több lebenyű farkuk pedig két kiterjesztett tenyeryi nagyságu. E különös fark, melyhez hasonló egyetlen más hal-fajnál nem találtunk még eddig, igen jó szolgálatot tehet e különös testalkatú állatnak, mivel gömbölyű alakja miatt e nélkül felettebb hajlandó lenne felfordult állást foglalni el a vízben, mely esetben aztán egyáltalában nem mozgathatván akarata szerint, mindenféle ragadozónak könnyen martalékaul eshetnek.

De legfeljebb a sajátosságai e halnak az állat fejéről gyakran 5 milliméternyire is előre kiülő távcső-alakú szemek, melyeket valószínűleg tetszése szerint mozgathat. A többi halaknál ugyanis a szemek tudvalevőleg merevek, mozgathatlan, s általában igen egyszerű látási szervek, és így a teleskóp-hal a maga sajátosság szem-szerkezetét a többi halakétól elütő életviszonyok között szerezhetette, a minthogy összehajtott kendőalakú nagy farkuszonya, gömbölyű teste, s rajta általában minden oda mutat, hogy valami szokatlan viszonyok közt fejlődtek e hal ősei és talán egy érdekes élettani kérdés megoldásához fogja ez a kulcsot kezünkbe szolgáltatni, ha a most ide hozottak az európai szaktudósok vizsgáló szeméi előtt fognak új hazájokban tovább fejlődni.

E halakból már hazánkba is érkezett néhány élő példány; Semsey Andor ur a párisi kiállításról 6 darabot hozott, melyeket megfigyelés végett Paszylavszky tanár urnak engedte át, ki a következőket írja róluk a Természettudományi Közlöny legújabb füzetében:

„A teleskóp-hal a közönséges aranyhal eltorzult alakjának tartják; valami olyan alaknak, mint a kutyaalakok közt a tucskó vagy a mopszi, melyek mesterséges tenyésztés ut-

ján jöttek létre és további tenyésztés által fenn tarthatók. Manuel de Sampaio munkájában olvasható *Castro Sanchez Pereira* portugál író állítása, mely szerint a sam-lai nem egyéb mint a *tin-lai* és a *mang-lai*-ból leszármazott hybrid.* A könyv írója erre megjegyzi: „Ezt nem igen hiszem; azonban ha így volna is, nagyon régen kellett ilyesminek történni, mert mint tudjuk, a sam-lai már a Punczauban le van írva mint külön faj.** Különbözőn többet megkísértették Pereira állítása óta a tin-lai és a mang-lai keresztezését, de mindig eredmény nélkül.“ Vajjon igazán csak az aranyhal eltorzult variánsai-e e halak, vagy külön fajok, azt csak a pontosabb anatómiai összehasonlítás fogja kideríteni.

„Hogy az aranyhalak bizonyos változásokra felette hajlandók, pl. hogy szemök kidagad, farkok több-karéjú lesz, stb. már igen régen ismeretes. A nálam levő teleskóp-halak közt van egy felszemű, és egy olyan, melynek szeméin a porz-lárya (cornea) majdnem teljesen homályos s az az egész szem betegesnek tünik elő. Ugy látszik tehát, mintha e halaknál bizonyos beteges állapotok volnának állandóan megtartva; ilyen a kidüledt nagy szem, a test farkrészeinek elsatnyulása és a potrohos has.

„Érdekes, hogy a test farkrészeinek elsatnyulása és a has rendkívüli kidomborodása mellett mily hatalmas fejlődött ki a fark-uszó. — A nagy has növelte a test súlyát, minek következtében a mozgató szervek is erősebbé kellett válni; a mennyiben pedig a farkizmok —

nek; egy kis fekete, fejével lefelé, függélyes helyzetben pihen. Függélyes állásban a többiek is gyakran láthatók. A közéjük tett kis ezüst-halakkal jó barátságban látszanak élni.“

Nappali álom a földről.

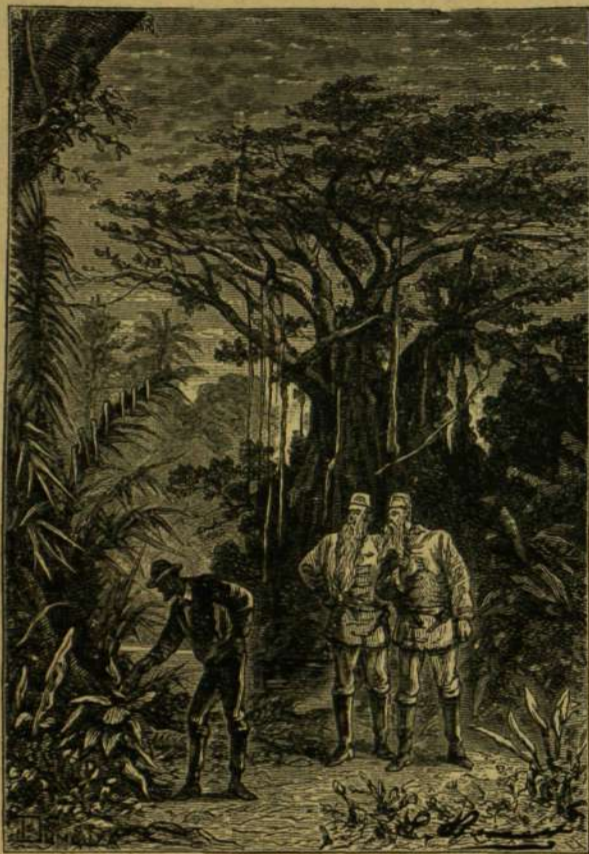
Ez a mi drágalatos, kedves jó anyánk, ez a most ifjodó föld vajjon bir-e öntudattal léte-ről? Vajjon érez-e némi gyönyört, ha a kikelet pompás előnyét veszi magára, érez e bus fáj-dalmat, midőn dideregve burkolózik hó-köpe-nyébe? Érez-e olyformán, miként anyakeblén táplált teremtményei? Álmodtam s talán több is az álomnál, hogy nemcsak ez a mi anyánk, de ennek férje is ura, a feles nap s az a számtalan világ, mely éjente az égboltozaton tündök-lik, hogy mind azok egytől-egyig öntudatos lé-nyek, tündöklő fényekkel dicserve az istent.

Lehet, hogy a kétszerkettő jarma alatt nyögő tudósok e látomány fölött gúnyosan nevetnek, ha ugyan az ily komoly tudósok nevetni képesek; azt hiszem, inkább tagadólag rázzák fejüket, de ezzel mitsem bizonyítanak. A tagadás nem bizonyíték, ez a leggyöngébb érv s mennyi minden történik égen és földön, mi tulaj-csap a kétszerkettő szük korlátán. Ugyan kép-zeljük el csak, hogy egy csepp vízben uszált ázalag vita ná e föld nemlétezését pusztán azért, mert nem láthatja vagy nem érezheti. E balga-tag kis lény állítását ki fogadná el döntő érv gya-nánt? De menjünk a szemmel látható élősdiekhez,

melyeknek világuk egy állat szőrös bőre. Ha csak egy parányi ész csillámlik föl agyukban s elkezdenek vitatni, hogy az a prémerdő s annak talaja élettelen tömeg: mily öncsaló-dásban ringatnak ön-magokat!

És mi, kik e nagy-szerű földet lakjuk, ep oly kevéssé tagadhatjuk meg a föld öntudatos-ságát, mint ama fent-értett állatoescsók az emberi öntudat léte-zését. Ez ember elvakult gögijében azt hitette el magával, miszerint ő a természet koronája s kizárólagos birtokosa a mennyi milliárd világai-nak, melyek csak azért teremttek, hogy midőn földtekeje alszik s be-hunyja szemét, csillag-lámpások gyanánt tündökljenek.

Azon hittel áltat-ván magamat, hogyha a föld jár-kél világ-pályáján; tehát él is, kedvem jön meglesni s lerajzolni, hogy mivel tölti idejét s mi-ként mutatja magát. Először is időt teremt. Az idő az ő műve. Tengelye s a nap körülő for-gása határozza s érteti meg velünk az időt. Ma-gára a földre nézve idő nem létezik; forog és kering örökkön örökké. S miképen foglalkozhat-ik a sorsához kapcsolt örökkévalóságban? Nemcsak a világegyetem építőmesterének dicső-ségét zengi, de hihetőleg öntudatos értekezést folytat bujdosó testvéreivel. Mi, ennek fölszínén zarándokló gyarló halandók a villany segítségével — melynek tüneteit fölhasználhatjuk — a távol kijátszva, száz meg száz ezer mérföldnyire társal-kodhatunk embertársainkkal; hát vajjon a föld a maga népetlen pályáján nem épen ugy alkal-mazhatja-e eme tulajdonságát? Hát vajjon az a nagyszerű éjszaki fény, melynek sugára hatást nem ösmér — dacára a tényekhez kapasz-kodó tudósok gyakran feldöntött érveinek — nem lehet-e egyedül az égitestek által ösmert jel, melyben földünk tudatja testvéreivel, hogy ter-metményei közül az emberek még most sem okultak a magok kárára, még most is kardot ko-vácsolnak az ékevasból, még most sem élnek egymással oly békeben, mint anyjok a többi égi testvérről, még most is dul a háború, a gyilkos mészárszék! Meglehet aztán, föld-anyánkat egyik-másik értesíti, hogy az ő teremtményeik között megszületett az örök béke, virul az egyetértés paradicsoma; s föld-anyánk ragyogó mosolylyal

NÉHÁNY ZÖLD LEVELET SZAKITOTT LE . . .

A VIZ MAGÁVAL SODORTA . . .

A BÉGUM ÖTSZÁZ MILLIÓJA.

ostromát vezetné. Látva, hogy az épületből semmit sem lehet megmenteni, hangosan kiáltá a következő szavakat:

— Tizezer dollár a jutalma, a ki a 3175. számú mintát, a középen levő üvegfedél alatt, kihozza.

Ez a Schultze ur romboló ágyujának az öntő mintája volt épen. Azt szerette volna minden áron megmenteni. De bár a jutalom nagy összeg volt, senki sem akart vállalkozni, hogy a rettentően elharapózott tűzbe menjen érte. Tüzesöbe kellett volna lépni érte.

Marzell jelentkezett.

— Én beamegyek, mondá.

— Ön? szólt Schultze.

— Én.

— Ne gondolja, hogy a fejére kimondott ítélet alól feloldom, ha sikerül is.

— Nem is számítok arra. De sajnálnám, hogy a becses minta odaveszzen.

— Menj hát! szólt Schultze ur szónoki hangon, s ha sikerül: esküszöm, hogy örökösöd megkapják a tizezer dollárt.

mely kéményszerű volt s a tulbó patak vizével légmentesen tele.

— Mily hosszan tart e csatorna, s mennyi idő kell, míg végére érek? gondolá magában Marzell, — kitar-e addig a levegőkészletem? Ez a kérdés. Ha 15 perc alatt szabadra nem érek, el vagyok veszve.

Hideg vérét megőrizte. Tíz perc telhetett el, — mikor egy vasrácsba ütődött. Előre látta ezt. S másodperczet sem vesztve, elővette ráspolyát és dolgozni kezdett. Öt percznyi munka nem volt elég a rács átreszelésére. Marzell érezte, hogy már nehezen, kimosan lélekzel. Fülét zugni, a vért szemére, agyára túlulni érezte, minden jel arra mutatott, hogy a fuladás fenyegeti. Az utolsó perczet érezte. A ráspolyát kiejtette kezéből. El van veszve! Összeszedte kétség-beesésében végső erejét s magrázta a vasrácsot.

Engedett. Kinyílt. A víz magával sodorta — de elvesztette eszméletét.

Másnap mikor a Schultze ur emberei a teljesen megsemmisült mintához romjai közé beha-

sége 134.460,000 négyzetkilométer térségen 1877. évben összesen 1429.145,000 fejrre ment, tehát minden négyzetöngyi kilométerre átlag 10-7 egyén esik. E népességből Európára 313.398,480, Ázsiára 813 millió, Afrikára 205.219,500, Ausztráliára s a környező szigetekre 4.411,300 s Amerikára 86.116,000 jut. 1875—1877-ig a népesség 42 millióval növekedett. E szaporodást mindazonáltal nem a születések nagy számának, hanem azon körülménynek kell tulajdonítanunk, hogy a népszámlálás egyáltalában a legutóbbi években sokkal pontosabban vitetett keresztül. *Enropa* egyes államainak népességét illetőleg az 1877. évben Belgiumnak 5.336,185, Hollandiának 3.865,456, Angliának 34.242,966, Olaszországnak 27.769,475, Németországnak 42.727,360, Franciaországnak 36.905,788, Svájcznak 2.759,854, Ausztria-Magyarországnak 37.350,000, az európai Törökországnak, a vazall államok népességét nem számítva, 9.573,000, európai Oroszországnak 72 millió 392,927 lakosa volt. A mi a női és férfinem számarányának egymáshoz való viszonyát illeti, Európában átlag 1000 férfira 1022 nő áll szemközt, míg a többi világrészekben megfordított viszony áll fenn.

Az első jogi alapvizsgálatra vagy szigorlatra készülőket figyelmébe ajánlatik a következő munka:

RÓMAI PERJOG.

Irtta
Dr. BOZÓTY ALAJOS,
a római jog ny. r. tanára Nagyvárádon
Ara fizve 2 frt.

E munkában a latin műszavak és formulák magyar fordításban is közöltek. 5320

Kapható: Budapest az Eggenberger-féle, Kolossvárt: a Demjén Imre-féle könyvkereskedésben, vidékről a megrendelések egyenesen a szerzőhöz intézendők legzélszeribben postátalvánnyal, mire a munka a t. cz. megrendelőknél bérmentve küldetik meg

Első cs. k. szabadalmazott duna-gőzhajózási társaság.

MENETTERV

a személyszállítóhajókról 1879. évi május 3-tól további intézkedésig.

LEFELÉ.	FÖLFELÉ.
Bécsből Budapestre, napk. reggeli 7 óraker.	Budapestről Bécsbe, naponk. délután 6 ó.
Győről Budapestre, napk. délelőtt 11 óraker.	Győről Bécsbe, naponk. est 7 óraker.
Budapestről Mohácsra, vasárnap, hétfőn, kedden, csütörtök és pénteken este 11 óraker.	Galacról Budapestre, hétfőn, csütörtökön, és szombaton reggeli 9 óraker.
Budapestről Zimonyig, vasárnap, hétfőn, kedden, csütörtök, péntek és szombaton este 11 óraker.	Giurgevoról Budapestre, kedden, pénteken és vasárnap délután.
Budapestről Orsova-Galacra, vasárnap, kedden és pénteken este 11 óraker.	Orsováról Budapestre, csütörtök, vasárnapon és kedden reggeli 8 óraker.
Mohácsról Zimonyig, hétfőn, kedden, szerdán, péntek, szombat és vasárnap reggeli 8 ó.	Báziásról Budapestre, csütörtök, vasárnapon és kedden délutáni 2 óraker.
Mohácsról Orsova-Galacra, hétfőn, szerdán, és szombat n reggeli 8 óraker.	Zimonyból Budapestre, hétfőn, kedd, szerda, csütörtök, pénteken és szombaton reggeli 6 óraker.
Eszékről Zimonyra, hétfőn, kedden, szerdán, pénteken szombaton és vasárnap reggeli 9 óraker.	Ujvidékről Budapestre, hétfő, kedd, szerda, csütörtök, pénteken és szombaton délelőtt 11 óraker.
Eszékről Orsova-Galacra, hétfőn, szerdán és szombaton reggeli 9 óraker.	Gombosról Budapestre, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton este 6 óraker.
Zimonyról-Orsova-Galacra, hétfőn, szerdán és szombaton este 9 óra 30 perczer.	Eszékről Budapestre, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton délután 5 óraker.
Báziásról Orsova-Galacra kedden, csütörtök, és vasárnap éjjel 1 óraker.	Mohácsról Budapestre, kedden, szerdán, csütörtökön, péntek, szombaton és vasárnap reggeli 2 óra 30 perczer.
Orsováról Galacra, kedden, csütörtök és vasárnap délelőtt.	Budapestre érkezés, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnapon délután 3-5 óra között.
Giurgevoról Galacra, szerdán, pénteken és hétfőn délb.	
Galacra érkezés, csütörtökön, szombaton és kedden délelőtt.	

A Budapest-Orsova között közlekedő postahajók a budafok-tétnyi és apostagi állomásokat se lefelé se fölfelé, — az Eresi, Adony, Tass, Szalk, Harta és Ordas állomásokat pedig csak fölfelé érintik.

A Budapest-Zimony között közlekedő postahajók a Budafok, tétényi és apostagi állomásokat se le- se fölfelé nem érintik.

A postahajók a le- és fölfelmenetben a csász. kir. szab. osztrák államvasut vonataival, továbbá az alföldi és pécsi vasutal csatlakozásban állanak.

A Budapest-Bécs között közlekedő postahajók a Verőcze, Visegrád, N.-Maros, Szob, Párkány, Sütő, Orth és Fischamend állomásokat se lefelé se fölfelé, — a Hainburg, Dövény, Piszke és Nyerges-Ujfalu állomásokat pedig csak fölfelé érintik.

SZEMÉLYSZÁLLÍTÓ-MENETEK.

A Dunán.	
Uj-Szőnyről Budapestre, naponk. reggeli 3 óraker.	Budapestről Uj-Szőnyre, naponk. délután 2 óraker.
Dömösről Budapestre, naponk. reggel 6 óraker (april 1-től október utoljái 5 óraker reggel).	Budapestről Dömösre, naponk. délután 3 óraker (april 1-jétől október utoljái délután 4 óraker).
Budapestről Paksra, naponk. délelőtt 11 óraker.	Pakáról Budapestre, naponk. délután 5 1/2 óraker.
Budapestről Mohácsra, naponk. déli 12 óraker.	Mohácsról Budapestre, naponk. délután 1 1/2 óraker.
A Tiszán.	
Szegedről Zimonyba, csütörtökön és vasárnap reggel 6 óraker.	Zimonyból Szegedre, hétfőn és pénteken reggel 6 óraker.
Szegedről Tételig, hétfőn és pénteken reggel 6 óraker.	Tételről Szegedre, szerdán és szombaton délután. Ujbecsén való éjjeljezéssel.
	Uj-Becséről Szegedre, kedden, csütörtökön, szombaton és vasárnap reggeli 5 óraker.
A Budapestről kedden és pénteken lefelé, és a szerdán és szombaton Zimonyból fölfelé közlekedő postahajók a szerdán és szombaton Tételről Szegedre induló tiszai hajókkal állanak közvetlen összeköttetésben.	
A Szávan mindkét part érintésével.	
Sziszekről Brodbá naponk. reggeli 6 óraker, közte kétszer Zimonyba.	Zimonyból Sziszekre, hétfőn és pénteken reggeli 6 óraker.
Sziszekről Zimonyba, hétfőn és pénteken reggeli 6 óraker.	Brodból Sziszekre naponk. reggeli 6 óraker.
A SZERB PART HOSSZÁBAN (vegyes szolgálát).	
Sabácsról Belgrádra, szerdán és vasárnapon délután.	Milanováiról Belgrádra vasárnap délb., (Gradištjén való éjjeljezéssel).
Belgrádról Gradištore, kedden, csütörtökön és szombaton reggel az első zimonyi helyihajó megérkezése után.	Gradištéről Belgrádra, hétfőn, szerdán és pénteken, reggel.
Belgrádról Milanovára szombaton reggel.	Belgrádról Sabácsra, szerdán és vasárnap reggel, az első zimonyi helyihajó megérkezése után. 5312

Május hó 20-án nyílik meg
a kies és vadregényes, climaticus gyógyhely és vizgyógyintézet
Tátra-Füred (Schmecks),

egy órányira a kassa-oderbergi vasut „Poprad-Felka” állomásától a központi Kárpátokban 3000 lábnyi magasságban a tenger színe fölött, és fenyves erdők közepén vizgyógyintézet-1, meleg ásvány- és törpefenyű-fürdőkkel, szénsavdús, vastartalmu gyógyforrással, továbbá alkalmaztatik villamoszás, savó- és tej- gyógymód, belégzés és svéd gyógytornászat.

Az orvosi teendőket **Dr. Jármy László** fűrdőorvos vezeti.

TÁTRA-FÜRED nemcsak mint kiváló gyógyhely, hanem mint kellemes nyári tartózkodási hely is a legajánlatosabb; vannak kiterjedésényai, számtalan kirándulási helyei, kávéháza, gyógyterme, könyvtára, stb.; tartatik érdekes kirándulások a Kárpátok vadregényes vidékeire, nagy vadászatok, pisztrángahalászatok stb., kitűnő konyháról és jó zenekarról gondoskodva van; a lakások kényelemmel vannak berendezve; posta és távirda állomás helyben van; a közlekedés Poprádról és vissza gyorskocsik által történik.

Minden nagyobb vasuti állomáson 33 1/2 % árleengedés mellett térki menetjegyek adtnak ki. 5337

Lakások előre megrendelhetők és minden tekintetben szívesen szolgál felvilágosítással a küld kívánatra fűrdőleirát

a fűrdőigazgatóság.

CHIOCOCA-LIKÖR
(Liquor Chioceae fortificans), naponk. délután 6 ó. Vasuti és május 1-től **Bad Reichenhall** távirda- októ. 1-ig. legújabb állomás.

REICHENHALL
legnagyobb német égalji gyógyhely.

SZER A JELENKORBAN a férfi-erő
gyökerezés és gyors élénkítése és erősítése: kellemes, fűszeres ízes iz tekintetben a legfinomabb s legemesebb likörökkel felülmúlja; nem csak mint gyomorerősítő, emésztést elősegítő, étvágygerjesztő ital, hanem mint kiválóan bizonyított erősítő is minden testi gyöngeségben szenvedőnek elernyvt izmok élénkítése és erősítése, valamint az idegek frissítése és fozs-erejök élénkítése szőlőléből állnak. Megjegy kellemes és látkosító hatásában. Ezen köszenük e piratlan szemek előbbi erejük vizsztatórért, miről számtalan elismerés előbbi sügényektől, valamint közsöny iratok is, megtekintésre készen állnak, de nyilvánosságra (méltányosság szempontjából) sohasem hoztatnak. Ara egy eredeti füvegnek, röpirattal együtt 3 frt. Csomagolási költség 20 kr.

Fő széküldési raktár: Chiodi D. C. gyógyszerháza „az órányal”-hoz Bécsben, Währing, Herengasse 26. (hová minden levélbeil megrendelés intézendő).

Fűrő-raktár Budapest: Török József gyógyszerháza. 5340

Igervények
egész 5342

1864-iki állam-sorsjegyekre.
Csupán 4 1/2 forint és a bélyeg.

Fönyeremény **200,000 frt** Fönyeremény

Huzás június 3-án!

Csak BÉCS, **MERCUR** Csak BÉCS, Wollzeile 13 Wollzeile 13
kiadó-hivatalának váltó-üzlete.
Ch. Cohn.

Au Petit St-Thomas

Hogy külföldi tisztelt megrendelőink számom kívánalmának eleget tehesünk, épen most rendeztünk egy újabb kiadást divat-albumunkból, melyet az arra igényt tartóknak rendelkezésükre bocsátunk.

Fontos megjegyzés!!

Bátrak vagyunk ujolagemlékzetbe hozni, miszerint valamennyi küldeményünket, mely 20 márkát vagy o. é. 10 frtot felülhalad, vitel- és vám-dijmentesen egész Németországban és Ausztria-Magyarországban, 5 illetőleg 10 % árpótlék mellett a rendeltetési helyig szállítjuk.

5348

Au Petit St-Thomas

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre ... 12 frt félévre ... 6 * Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évre ... 8 frt félévre ... 4 * Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évre ... 6 frt félévre ... 3 *

21-dik szám. 1879. BUDAPEST, MÁJUS 25. XXVI. évfolyam.

SZÉKES-FEHÉRVÁRI KIÁLLITÁS.

Canzi Rezső rajzai.

